

зміст цього поняття. З іншого боку, неважко перерахувати найважливіші умови і риси, які мають бути притаманні для формування суспільного феномена, що іменується культурою [1, с.89].

Культура і професійна культура як тісно взаємопов'язані між собою і не можуть розглядатися окремо одна від другої. Процеси, які відбуваються в культурі проходять через професійну сферу і трансформуючись, утворюють нові культурні цінності, ціннісні орієнтації.

Залежно від того, чи розглядаємо ми професійну культуру, як сутність чи як педагогічний процес його формування, воно виявляється одночасно пов'язаним із різнопорядковими системами. Як сутність – із системою культури особистості, що стосовно професійної культури виступає в якості метасистеми, тобто системи більш високого порядку. Як процес розвитку і прояву професійної культури – із цілісним освітнім процесом та із процесом предметної діяльності.

Важливий елемент професійної культури утворює також система специфічних норм, правил, цінностей і ідеалів, які втілені у кращих представниках даної професійної групи, та властивих їм характерних особових рис і якостей. У назві аналізованого поняття професійної культури на першому місці стоїть саме слово «професійна». Це означає, що без належного професіоналізму, без необхідного рівня професійної компетентності втрачають всякий сенс розмови про культуру фахівця.

Під професійною культурою розуміють певну сукупність матеріальних і духовних цінностей, що виробляються людьми відповідної професії. Вона включає специфічний спосіб організації їх діяльності, відношення цих людей до своєї роботи та її результатів, також їх відношення до себе, один до одного, до інших людей, до суспільства в цілому, обумовлені специфікою їх професійної діяльності [2, с. 161].

Професійна культура – це інтегративне поняття, яке розглядається як соціокультурне явище та як особистісно-діяльнісна характеристика майбутнього фахівця. Професійна культура визначається як цілісна особистісно-діяльнісна характеристика суб'єкта професійної діяльності, яка відображає ступінь оволодіння ним знаннями, нормами, правилами поведінки, прийомами і способами рішення спеціальних професійних завдань, показником якої є предметно-професійний розвиток особистості (когнітивного, емоційного, вольового, поведінкового).

Ми розглянули лише йоту величезного масиву інформації про взаємозв'язок культури та професійної культури, однак необхідність такого аналізу загальних питань культури ми вбачаємо у встановленні зв'язку між поняттями, а саме, у підпорядкуванні поняття професійної культури ширшому поняттю – культури загалом. Встановлення цього зв'язку виявить корисність при систематизації різних аспектів складного явища професійної культури, дасть можливість дослідити професійну культуру як педагогічний феномен.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Професійна культура менеджера в умовах інноваційного розвитку : монографія / за заг. ред. О.С.Пономарьова. Харків : НТУ «ХПІ», 2010. 240 с.
2. Стратегія гуманізму / под общ. ред В.И. Астаховой, Л.Л. ТОВАЖНЯНСКОГО. Харьков : Изд-во НУА, 2004. С.153 – 192.

О. І. Свідерська

к.пол.н., асистент кафедри ТПП

МОТИВАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ФОРМУВАННЯ АКТИВНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДИ

Сучасний розвиток суспільства, зокрема й українського знаходиться у процесі трансформації. У останні кілька десятиріччів перехідного періоду відбуваються зміни абсолютно у всіх сферах людського існування. Показовим також є й сама специфіка сучасної епохи, що характеризується глобалізацією, нестійкістю, ризиками, непевністю й постійним вибором між безпекою та свободою, що в свою чергу формує нові вимоги щодо становлення зрілої особистості, її політичної свідомості, зрештою – до проявів політичної активності. Загалом коли говоримо про сучасну українську молодь, і студентство, то варто наголосити на тому, що політична поведінка проявляється у них по-різному. Під час вивчення курсу політичної психології дуже часто у навчальних

аудиторіях звучить, що студенти не цікавляться політикою, вони ж не знають основних функціональних обов'язків головних очільників держави, таких як от Президент чи прем'єр, проте досить значна кількість виявляють достатнє зацікавлення політичними реаліями. Вони досить таки вправно аналізують сучасні проблеми, розуміють основні відмінності між політичними режимами, формують певні уявлення щодо подальшого майбутнього, тощо. Та попри такі розбіжності у ставленні до політики, молодь залишається вічним двигуном будь-яких інновацій котрі відбуваються на політичній арені, подекуди і міжнародній.

Повертаючись до тематики мотиваційного аспекту політичної активності, акцентуємо увагу на вагомості дослідження саме системи цінностей особистості, що формує і транслює особистісні уявлення, переконання та свідоме ставлення до соціально-політичного життя. Вона сприяє створенню та вияву політичної активності, відіграє роль основного каналу трансформації політичних цінностей у стимули й мотиви практичної поведінки, водночас посідаючи місце між соціально-політичним середовищем і системою ціннісно-смыслових утворень, між мотиваційно-потребнісною сферою та внутрішніми установками на моделі політичної поведінки [3, с. 163]. Можна сказати, що у сучасному українському суспільстві, котре знаходиться у перехідному стані за умови адекватного відображення мотиваційної системи й колективної життєдіяльності, які мають історичне та національне підґрунтя, ціннісна система, будучи ідеологічною конструкцією здатна виконувати функцію консолідації демократичних свобод.

У нестабільних, перехідних суспільствах, яким є й Україна як правило відбуваються глибокі соціально-економічні, політичні й духовні зміни і трансформації, що характеризуються або високою політичною активністю громадян, або ж глибокою апатією та соціальною аномією. Перша передувє радикальним політичним змінам, коли громадяни покладають на них величезні очікування й сподівання. Натомість друга пов'язана з кризою очікувань, втратою віри у зміни на краще. Інтерес до політики як сфери життя суспільства різко знижується, що негативно впливає і на політичну активність молоді [3, с. 43]. У будь-якому випадку ми отримуємо молодь котра радикально налаштована або на рішучі дії, заклики до зміни системи, намагання по-новому будувати державу, збільшення громадської активності, пікети, демонстрації, флеш-моби, або на абсолютну пасивність й апатію стосовно політичних процесів, ізоляцію від інституційних змін й переконанням, що політична реальність ніяким чином не залежить від індивідуальної участі в ній конкретно саме них. До слова, варто вказати й на те, що численними науковими розвідками, авторами яких виступили Ф. Герцберг, Л. Портер, Е. Лоулер, Д. МакГрегор та Д. МакКлелланд та ін. було доведено, що для того, аби взяти участь у масових протестах недостатньо просто невідомих економічних показників, або непрацюючих інститутів влади, котрі мали б сприяти в успішному задоволенні потреб, мотивація таких учасників є набагато глибшим питанням, котре торкається особливостей функціонування психіки, її глибинних конструктів, пережиття страху, інстинкту самозбереження, свободи, людських прав, тощо. Річ у тому, що до найсильніших стимулів, які породжують потребу в безпеці, є страх. Він виникає у ситуації загрози біологічному чи соціальному існуванню індивіда і спрямований на джерело справжньої або уявної небезпеки [1]. Саме страхи є одним із ключових детермінант суспільних змін, котрі відбуваються у сучасному світі.

Якщо подумати, то за один десяток років ми стали свідками двох революцій – кольорової «Помаранчевої» у 2004 році і Гідності у період кінця 2013 – початку 2014 рр., і там і там активістський потенціал забезпечувало студентство. Не виключенням, звісно таких активних й прогресивних політичних настроїв є і сьогодні, адже досить велика кількість студентського активу є членами громадських організацій, політичних партій, бере активну участь в обговоренні суспільно-політичних акціях. Якщо ж говорити про глобальний світ, то сьогодні ми все частіше спостерігаємо, як політична активність проявляється у своєрідних протестних акціях, де молоді люди жертвують собою, дбаючи про свою громаду чи соціальну спільноту. У таких акціях здебільшого беруть участь студенти, члени молодіжних політичних і громадських об'єднань. З погляду психології, можна зауважити, що протестні форми поведінки особливо яскраво простежуються в юнацькому та достатньо молодому віці, адже вони зумовлені віковими аспектами розвитку особистості та специфіки протікання сенсо-життєвих криз.

Крім того, на думку політичних психологів, до психологічних особливостей, що детермінують такі форми політичної поведінки варто зарахувати: високий рівень агресивності, схильність до деструктивних стилів взаємодії у конфліктних ситуаціях, наявність у свідомості стійких деструктивних ідеологічних настанов і стереотипів та потреба приналежності до групи, потреба власної вигоди, та ін. Однією із теорій, котра може пояснити активність студентської молоді у політичному

житті нашої країни є теорія ієрархій потреб А. Маслоу. Виділяючи п'ять основних потреб, що трансформуються у мотиви поведінки (самоактуалізації, самореалізації, соціальні, безпеки і захисту, та фізіологічні), автор акцентує на тому, що саме потреби нижніх рівнів впливають на поведінку у процесі свого задоволення, відповідно цей вплив відбуватиметься раніше ніж це здійснюватимуть потреби вищих рівнів. Проте це не означає, що, перш ніж отримати певний соціальний статус у суспільстві чи здійснювати певні політичні дії, потрібно насититись. Йдеться зовсім про інше – про той відбиток, який залишають після себе кожні нереалізовані потреби на шляху до самоактуалізації. [87].

До слова тема мотивації політичної участі і справді є доволі цікавою та актуальною, адже вона дозволяє пояснити як прояви індивідуальної так і масової політичної поведінки. Провівши невелике дослідження серед студентської молоді ми виявили, що серед опитуваних студентів 71% вважають себе незалученими до політичного життя країни, тоді як інші 29 % вказали, що вважають себе частиною політичного життя. На питання яким чином проявляється їхня політична активність більшість респондентів, а саме 32% вказали, що вони беруть участь у виборах, 15% вказали, що політика для них це передусім професійна необхідність, 8% виявились активними користувачами інтернет форумів, зокрема, такими що коментують різного роду новини чи дописи, що стосуються політичної тематики, 2,6 % опитуваних респондентів вказали на свою активну громадську позицію, шляхом участі у громадських організаціях, що спрямовані на державотворення нашої країни.

Цікавим також є той факт, що 22% учасників опитування вказали на те, що вони розглядають своє майбутнє у себе у майбутньому як політика, тоді, коли 78% студентів відповіли, що не розглядають такої можливості. Проте на питання, який мотив на їхню думку все-таки змусив би їх податись у політику 44,7% відповіли, що мотив влади, задля задоволення власних потреб у владі, отримання керуючої позиції, вагомого статусу у суспільстві; 42,1% від загальної кількості вказали на мотив афіліації, котрий допоміг би налагодити додаткові соціальні контакти й вивести особистісний комунікативний рівень на вищу позицію, зрештою розширити межі свого індивідуального соціального капіталу; ну і врешті 13,2 % респондентів вказали саме мотив контролю, котрий проявляється у бажанні отримати й зосередити владу у своїх руках, власне кажучи саме цей мотив вважається провідним у дослідженні поведінки політиків, котрі вже є при владі. Він є модифікованим мотивом влади, та при його високих показниках можна визначити саме тих індивідів чий процес соціалізації проходить у прагненні досягнути політичної кар'єри.

Підсумовуючи викладене, можна сказати, що питання мотиваційного аспекту у формуванні політичної активності сучасної української молоді, котра уособлюється у студентстві є надзвичайно вагомим, особливо у сьогоднішніх політичних реаліях, котрі переживає Україна. Також важливим моментом у вивченні даної проблематики є не тільки визначати типи мотивів, котрі спонукають студентство до активної громадянської позиції, але й врахування викликів сучасного суспільства, зокрема й потреби у безпеці й захищеності, про що згадує ряд сучасних науковців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Герцберг Ф. Теория мотивации. URL: <https://jkpersyblog.com/frederik-gercberg-teoriya-motivacii/> (дата обращения: 30. 04. 2020)
2. Маслоу А. Мотивация и личность. СПб.: Питер. 2009. 352 с.
3. Свідерська О. І. Співвідношення психологічних та інституційних детермінант масової політичної поведінки в транзитних суспільствах: дисертація кандидата політичних наук: 23.00.01 / Свідерська О. І. — Львів, 2018.- 222с.